

TÜM ODA VE BORSALARA
(Genel Sekreterlik)

TOBB
TÜRKİYE
ODALAR VE BORSALAR
BİRLİĞİ

Tarih : 16.07.2020
Sayı : 34221550-720- 6196
Konu : Yabancıların Bosna-Hersek'te ikameti ve çalışmalarına ilişkin mevzuata dair kitapçık

İlgi : Dışişleri Bakanlığı'nın 13.07.2020 tarihli ve 31509331 sayılı yazısı

İlgide kayıtlı yazıda, Bosna-Hersek'te faaliyet gösteren bir firmamızın yerel Hukuk Müşaviri Adnan Hadzimusiç tarafından, Saraybosna Ticaret Müşavirliğiyle işbirliği ve Saraybosna Büyükelçiliğimizle istişare içinde ekte bir örneği sunulan "Bosna Hersek'te Yabancıların İkameti ve Çalışması" isimli kitapçığın hazırlandığı bildirilmektedir.

Bu kapsamda, Bosna-Hersek'te yatırım yapmayı veya çalışmayı planlayan vatandaşlarımız açısından faydalı olabileceği değerlendirilen söz konusu kitapçığın ilgili üyelerinize dağıtılmasını rica ederim.

Saygılarımla,

e-İmza

Ali Emre YURDAKUL
Genel Sekreter Yardımcısı

EK: Bosna Hersek'te Yabancıların İkameti ve Çalışması (36 sayfa)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://belgedogrula.tobb.org.tr/dogrula.aspx?V=BELCVCS2>

Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 /ANKARA

Tel: +90 (312) 218 20 00 (PBX) • Faks: +90 (312) 219 40 90 - 91 - 92

E-Posta: info@tobb.org.tr • Web: www.tobb.org.tr • KEP: tobb@hs02.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için: Duygu DELİKANLI YELKEN Tel: 3122182225

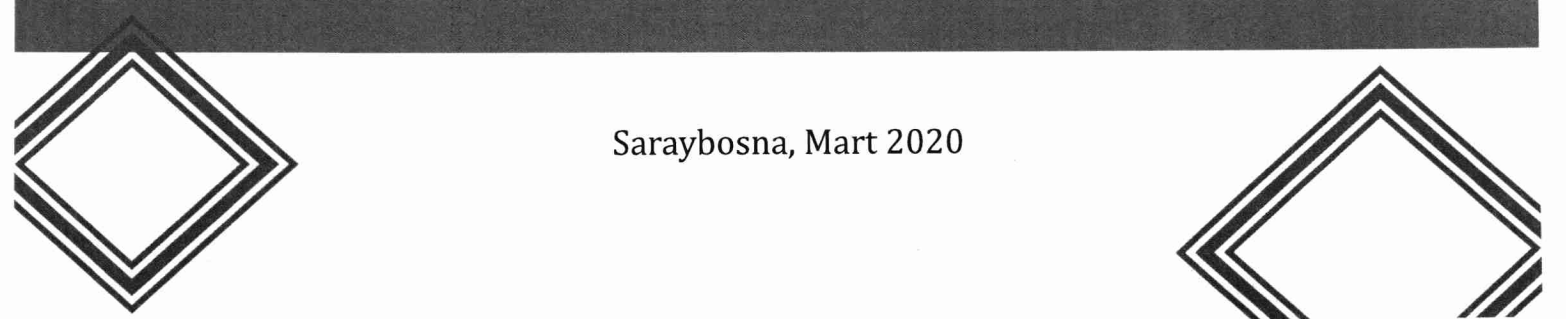
E-Posta: duygu.delikanli@tobb.org.tr

Birliğimizde
ISO 9001:2015
Kalite Yönetim
Sistemi
uygulanmaktadır

BOSNA HERSEK'TE YABANCILARIN İKAMETİ VE ÇALIŞMASI

Saraybosna, Mart 2020

BOSNA HERSEK'TE YABANCILARIN İKAMETİ VE ÇALIŞMASI

Hazırlayan: Adnan HADŽIMUSIĆ, LL.M

Saraybosna, Mart 2020

İÇİNDEKİLER

İKAMETİN (OTURUMUN) YASAL DAYANAĞI	1
YABANCILARIN BOSNA HERSEK'E GİRİŞİ	1
ANA ŞART.....	1
EK ANA ŞARTLAR.....	2
DİĞER ŞARTLAR.....	2
YABANCILARIN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	3
YABANCILARIN İKAMETİ (OTURUMU)	5
YABANCILARIN BOSNA HERSEK'TE İKAMETİ.....	6
YABANCILARIN ADRES BİLDİRMESİ (<i>beyaz karton</i>).....	7
GEÇİCİ İKAMET.....	8
Geçici ikamet izni için gerekenler.....	9
a) Aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet.....	10
b) Eğitim sebebiyle geçici ikamet.....	11
c) İnsani sebeplerle geçici ikamet.....	12
d) Çalışma izniyle çalışılması sebebiyle geçici ikamet.....	12
Çalışma izni.....	13
Çalışma izni için gerekenler.....	14
İkamet ile çalışma izni arasındaki bağlantı.....	14
Çalışma izni alması gerekmeyenler.....	15
e) Çalışma izni olmadan çalışılması sebebiyle geçici ikamet.....	16
Tüzel kişi içinde değişiklik (transfer) sebebiyle ikamet.....	16
Çalışma izni almadan çalışma belgesi ile çalışılması sebebiyle ikamet.....	17
İkamet izninin iptali.....	20
DAİMİ İKAMET (sürekli oturma, uzun dönem ikameti).....	21
Daimi ikamet için esas olmayan kalışlar.....	22
Daimi ikametinin iptali.....	23

BOSNA HERSEK'TE YABANCILARIN VATANDAŞLIK KAZANMASI	25
BOSNA HERSEK VATANDAŞLIĞI KAZANMANIN YASAL DAYANAĞI	26
BOSNA HERSEK VATANDAŞLIĞI KAZANMA YOLLARI	26
1. Soy bağı yoluyla kazanma	27
2. Bosna Hersek'te doğum halinde kazanma	27
3. Evlat edinilme yoluyla kazanma	28
4. Başvuru yoluyla kazanma	28
4.a. Kolaylaştırılmış başvuru yoluyla kazanma	29
4.b. Özel olarak Bosna Hersek vatandaşlığına alınma yoluyla kazanma	29

İKAMETİN (OTURUMUN) YASAL DAYANAĞI

Bosna Hersek'te ikametın yasal dayanağı «**Bosna Hersek Yabancılar Kanunu**»dur.

(Bosna Hersek Resmi Gazetesi No. 88/15)

Bu kanunun düzenlediğı konular:

- Yabancıların Bosna Hersek'e girişı,
- Yabancıların Bosna Hersek'te ikameti,
- Yabancıların Bosna Hersek'ten sınırđışı edilmesi vb.dir.

YABANCILARIN BOSNA HERSEK'E GİRİŞİ

Yabancılar Bosna Hersek'e ancak resmi hudut kapılarından girebilirler.

ANA ŞART:

Yabancılar Bosna Hersek'e ancak geçerli bir pasaport ile girebilirler. Pasaportun geçerlilik süresi, yabancınn Bosna Hersek'te kalmayı planladığı süreden 3 ay fazla olmalıdır *(özel sebeplerin olması halinde bu süre daha kısa olabilir).*

EK ANA ŞARTLAR:

- Geçerli vizenin olması

- Vizesiz rejime tabi olan yabancılar, Bosna Hersek'e vize almadan girebilir ve oturma almadan ilk giriş anından itibaren 6 aylık süre (180 gün) içinde toplam 90 gün kalabilirler. Bu sürenin hesaplanmasında, her kalınan günden önceki 180 gün dikkate alınır.
- Bosna Hersek'te geçici veya daimi ikamet izni alan yabancılar için giriş vizesi alma zorunluluđu yoktur.

- Geçerli ikamet izninin olması

DİĞER ŞARTLAR:

- Bosna Hersek'te kalındığı sürece geçimin sağlanması için olanakların olması: nakit para, banka garantileri, davet mektubu, konaklamanın ödenmesine ilişkin kanıt, vb.
- Bosna Hersek'te çalışma vizesine sahip olan yabancıların nakit Őartını yerine getirdiği varsayılır.

YABANCILARIN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Geçerli pasaport taşıyan yabancılar Bosna Hersek'e serbestçe girebilir ve ülkede oturabilirler. Yabancıların girişi, ikameti, dolaşımı ve çıkışı ancak kanun ile yasaklanabilir.

Bosna Hersek'e giren, ülkede oturan ve dolaşan yabancılar, ülkenin kamu düzenine ve diğer kanunlara uymak zorundadırlar.

Yabancıların siyasi parti kurması yasaktır.

Yabancılar dernek (cemiyyet) kurabilirler.

Yabancı, Bosna Hersek'te kaldığı müddetçe kimliğini ve girişinin yasaya uygunluğunu kanıtlamak amacıyla Bosna Hersek'e giriş sırasında kullandığı pasaportu (veya diğer hüviyet belgesini) yanında taşımaları ve Yabancılar Şubesi memurlarının veya polisin talebi üzerine göstermelidir.

YABANCILARIN İKAMETİ (OTURUMU)

YABANCILARIN BOSNA HERSEK'TE İKAMETİ

Yabancıların Bosna Hersek'te ikameti aşağıdaki şekillerde olabilir:

- 1. Vizeli ikamet:** **A tipi** transit vizesi, **C tipi** kısa kalış vizesi (iş, turistik amaçlı) (1 sene [istisnası 5 sene] süreli, 180 gün içinde 90 gün kalma hakkı), **D tipi** uzun kalış vizesi (1 sene süreli, 180 gün içinde 90 günden fazla kalma hakkı, geçici ikamet izni için başvurma imkânı)
- 2. Vizesiz ikamet:** Vizeden muafiyet rejimi (Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları Bosna Hersek'e vizesiz girebilirler)
- 3. Geçici ikamet:** 1 seneye kadar
- 4. Daimi ikamet:** Süresiz

YABANCILARIN ADRES BİLDİRMESİ (*beyaz karton*)

Bosna Hersek'te vizeli veya vizesiz 3 günden fazla kalmayı düşünen her yabancı, Yabancılar Şubesine adresini bildirmek zorundadır. Adres bildirimi Bosna Hersek'e girişten sonra 48 saat içinde yapılmalıdır.

Adres bildirimi «**beyaz karton**» ile yapılmaktadır.

Beyaz karton sadece yabancının Bosna Hersek'te kalış adresini gösteren belgedir; yabancıya oturma hakkı tanıyan bir belge değildir.

Geçici ikamet izni ile oturan yabancı, adresini değiştirirse 48 saat içinde adres değişikliğini bildirmek zorundadır.

Daimi ikamet izni ile oturan yabancı, adresini değiştirirse 8 gün içinde adres değişikliğini bildirmek zorundadır.

Eğer yabancı konaklama yerinde kalıyorsa (otel, özel konaklama yeri), adres bildirme yükümlülüğü yabancının değil, konaklama yerini işletenindir.

GEÇİCİ İKAMET

Yabancıların geçici ikametine aşağıdaki sebeplerle müsaade edilebilir:

- a) *Aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet,*
- b) *Eğitim sebebiyle geçici ikamet,*
- c) *İnsani sebeplerle geçici ikamet,*
- d) *Çalışma izniyle çalışılması sebebiyle geçici ikamet,*
- e) *Çalışma izni olmadan çalışılması sebebiyle geçici ikamet,*
- f) *Haklı olan diğer sebeplerle geçici ikamet.*

Geçici ikamet izni, pasaportun geçerlilik süresi içinde en fazla **1 sene** süreyle verilir. Aynı sebeplerden dolayı tekrar uzatılabilir.

Eğer yabancı, geçici ikamet süresi boyunca Yabancılar Şubesine haber vermeden veya geçerli mazereti olmadan kesintisiz olarak 180 günden fazla Bosna Hersek dışında kalırsa, geçici ikamet izni iptal edilir.

Ayrıca, eğer yabancının Bosna Hersek ile kuvvetli bir bağı varsa, gayrimenkul sahipliği sebebiyle geçici ikamet izni verilebilir.

Bu kuvvetli bağ, aşağıdaki durumlarda mevcut sayılır:

- Kişi Bosna Hersek kökenli ise,
- Çocukları Bosna Hersek'te okuyorsa,

- Bosna Hersek'te yatırım yapıyorsa veya Bosna Hersek'ten emekli maaşı alıyorsa,
- Yakın ailesi Bosna Hersek'te yaşıyorsa,
- Sahip olduğu gayrimenkulde oturmak için uygun yeri varsa.

Geçici ikamet izni için gerekenler

- *Geçici ikamet izni alabilmek için gerekli sebebi ispatlayan kanıtlar sunulmalıdır.*
- *Geçerli pasaportun süresi, ikamet etmek istenen süreden en az 3 ay fazla olmalıdır.*
- *Geçim masraflarının karşılanmasına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.*
- *Uygun konaklama yerine ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.*
- *Sağlık sigortasına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.*
- *Sağlık raporu alınmalıdır.*
- *Gelinen ülkeden sabıka kaydı belgesi ibraz edilmelidir. (Geçici ikamet için yenilenmesi için sabıka kaydı belgesi Bosna Hersek'teki ilgili merciden alınır.)*

Kural olarak, geçici ikamet izni için başvuru, devletin yurtdışındaki Konsoloslukuna yapılmaktadır.

D tipi uzun kalış vizesiyle veya vizeden muaf olarak Bosna Hersek'e giren yabancılar, geçici ikamet izni için başvuruları Bosna Hersek'te yapabilirler.

a) Aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet

Aşağıdaki kişilerin yakın aile fertlerine aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet izni verilebilir:

- *Bosna Hersek'te ikamet eden Bosna Hersek vatandaşının yakın aile fertlerine,*
- *Sürekli oturma alan yabancı, mavi kart taşıyan yabancı aile fertlerine,*
- *Bosna Hersek'te geçici ikamet izni ile 1 sene veya daha fazla ikamet eden ve sürekli ikamet iznini almak için muhtemel nedenlere sahip olan yabancı aile fertlerine,*
- *Mülteci statüsü olan yabancı aile fertlerine.*

Aile birleşmesi sebebiyle Bosna Hersek'te kesintisiz olarak 3 sene ikamet eden reşit yabancı, başka bir sebeple geçici ikamet izni için müracaat edebilir.

Mavi kart taşıyan kişiyle aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet izni alan yabancı çalışmaya hakkı vardır.

Anlaşmalı evlilik yapılarak aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamete müsaade edilmez.

Yakın aile ferdi sayılan kişiler şunlardır:

- *Bosna Hersek vatandaşının veya ikamet izni alan yabancının eşi veya evlilik dışı beraber yaşadığı eş,*
- *18 yaşına kadar olan çocuklar veya 26 yaşına kadar okuyan çocuklar veya çalışma engeli olan reşit çocuklar, evlat edinilen çocuklar,*
- *Aile içinde birlikte yaşadığı anne ve baba.*

Geçici ikamet izninin süresi içinde evlilik biterse, kural olarak aile birleşmesi sebebiyle alınan geçici ikamet izni de biter.

Ancak, belli durumlarda ikamet izninin uzatılması istenebilir (Bosna Hersek vatandaşı olan çocuğun velayeti hakkında karar verilecek boşanma davası sürüyorsa, Bosna Hersek vatandaşı olan çocuğun velayeti kazanılmışsa).

b) Eğitim sebebiyle geçici ikamet

Aşağıdaki durumlarda eğitim sebebiyle geçici ikamete müsaade edilebilir:

- *Orta okul ve lise eğitimi sebebiyle (lisenin son sınıfına kaydı yapılacak yabancı 20 yaşından büyük olamaz),*
- *Yüksek okul eğitimi sebebiyle (okulun olağan süresinden en fazla 2 sene daha uzatılabilir),*
- *Ücretsiz stajyerlik sebebiyle,*

- *Gönüllü çalışma sebebiyle (en fazla 1 sene kadar, 18 ile 65 yaş arasında olan yabancılara verilebilir).*

c) İnsani sebeplerle geçici ikamet

Aşağıdaki durumlarda insani sebeplerle yabancılara **6 ay süreli** geçici ikamet izni verilebilir:

- *Tedavi ve rehabilitasyon sebepleriyle,*
- *Huzurevinde kalma sebebiyle.*

Ayrıca, aşağıdaki durumlarda da insani sebeplerle **1 sene süreli** geçici ikamete müsaade edilebilir:

- *İnsan kaçakçılığı mağduru olanlara,*
- *Terk edilen, organize suç mağduru olan, velisiz kalan ergin olmayan çocuklara,*
- *Vatandaşlığı olmayan kişilere.*

d) Çalışma izniyle çalışılması sebebiyle geçici ikamet

Ücretli çalışmak niyetiyle Bosna Hersek'te oturmak isteyen yabancı, **Bosna Hersek'e girmeden önce geçerli çalışma vizesini almak zorundadır.**

Çalışma izni, belirli bir işte ve iş türünde çalışmak için verilir.

Çalışma izni 1 sene süreyle verilir.

Mevsimlik işlerde çalışmak için ikamet izni 12 aylık dönemde 90 veya 180 gün süreyle verilir.

Çalışma izni üzerine yabancıya geçici ikamet izni verilmektedir.

Çalışma izni

Ücretli çalışma sebebiyle Bosna Hersek'te ikamet etmek isteyen yabancı, **Bosna Hersek'e girmeden önce çalışma vizesini almak zorundadır.**

Şirket kuruluşu ve tescili için gerekli faaliyetlerin yapılması, çalışma izni gerektiren çalışma olarak kabul edilmez ve bu faaliyetler için önceden çalışma vizesi alınması gerekmez.

*Çalışma izni, yabancıyı çalıştırmak isteyen şirketin müracaatı üzerine yetkili kurumca verilir. Yetkili kurum **Kanton İstihdam Müdürlüğü'dür.***

Bakanlar Kurulu senelik çalışma izni sayısını belirler. Sınırlı sayıdaki bu çalışma izinleri, ilk önce mevcut izinlerini uzatanlara, ardından yeni müracaat edenlere verilir.

Çalışma izinlerinin verilmesinde öncelik, aile birleşmesi sebebiyle ikamet izni alanlara tanınmaktadır.

Çalışma izni için gerekenler

Yabancıyı çalıştırmak isteyen şirket, çalışma izni için başvuru yaptığında aşağıdaki belgeleri sunmalıdır:

- *İş akdi yapacağı yabancının şahsi bilgileri ve diploması (ilgili eğitim kurumundan diplomanın denkliği alınmış olmalıdır),*
- *Yabancının çalışacağı iş yeri veya işin niteliği ve çalışma şartları hakkında bilgiler (çalışma tüzüğü),*
- *Yabancıyı çalıştıracak şirketin mahkeme sicil belgesi, bankadan ödenebilirlik durumu hakkında belge,*
- *Vergi borçlarının ve tüm çalışanları için sigorta primlerinin ödendiğine ilişkin kanıt,*
- *Yabancıyı çalıştırma gerekliliği hakkında açıklama.*

İkamet ile çalışma izni arasındaki bağlantı

Çalışma izni alan yabancı, ikamet izni almadan önce çalışmaya başlayamaz!

Çalışma izni almadan Bosna Hersek'e giren yabancıya, Bosna Hersek'te bulunduğu sürede çalışma iznine başvurmuş olması sebebiyle ikamet izni verilmez. Önce çalışma izni, sonra ikamet izni verilir.

Yabancı, ancak geçici ikamet için esas teşkil eden çalışma izni ile çalışabilir!

Yabancı, ancak çalışma izni aldığı iş yerinde (pozisyonda) veya iş türlerinde çalışabilir (işvereni değiştirebilir).

Çalışma izni sebebiyle alınan geçici ikamet izninin süresi boyunca aynı tüzel kişi içerisinde iş yerini (pozisyonunu) değiştirip yeni iş yeri (pozisyon) için çalışma iznini Yabancılar Şubesine ibraz ederse, geçici ikamet izni bitmez. Aynı şekilde işverenin değişmesi durumunda da geçici ikamet izni bitmez.

Çalışma izni alması gerekmeyenler

Aşağıdaki yabancılar, Bosna Hersek'te çalışma izni almadan serbestçe çalışma hakkına sahiptirler:

- *Daimi ikamet izni alanlar,*
- *Mülteci statüsünde, ikincil veya geçici koruma statüsünde olanlar,*
- *Bosna Hersek vatandaşı ile evli olan veya evlilik dışı beraber yaşayan ve aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet izni alan yabancılar veya Bosna Hersek vatandaşı olan çocuğun velisi olarak aile birleşmesi sebebiyle geçici ikamet izni alan yabancılar,*

- *Yüksek okul eğitimi sebebiyle ikamet izni alan, çalışma ilişkisi kurmadan yetkili istihdam aracı kurumları aracılığıyla geçici iş yapan yabancı öğrenciler.*

e) Çalışma izni olmadan çalışılması sebebiyle geçici ikamet

Aşağıdaki durumlarda çalışma izni almadan çalışma gerekçesiyle ikamet izni verilebilir:

- *Yüksek vasıflı olarak çalışma sebebiyle ikamet (mavi kart ile çalışılması: adayın yüksek lisans eğitimi almış ve 5 sene tecrübeli olması gerekir) (2 yıla kadar)¹.*
- *Tüzel kişi içinde değişiklik (transfer) sebebiyle ikamet (yönetici, uzman veya stajyer olarak Bosna Hersek'e gelen yabancıya verilebilir),*
- *Bilimsel araştırma yapma sebebiyle ikamet (bilimsel kurumda belirli bir projede çalışmak için),*
- *Çalışma izni almadan çalışma belgesi ile çalışılması sebebiyle ikamet.*

Tüzel kişi içinde değişiklik (transfer) sebebiyle ikamet

Yönetici, uzman veya stajyer olarak Bosna Hersek'e gelen yabancıya tüzel kişi içerisinde değişiklik gerekçesiyle geçici ikamet izni verilebilir. Çalışma izni alınmasına gerek yoktur.

¹ *Yabancılar şubesinden alınan bilgiye göre, şimdiye kadar mavi kart oturumu verilmemiştir. Bosna Hersek'in diğer kanunlarında değişiklik yapılmadan bu esasın uygulanması imkânsız görünmektedir.*

Gereken kanıtlar şunlardır:

- *Yurt dışındaki ile yurt içindeki tüzel kişilerin, aynı tüzel kişiye veya tüzel kişi grubuna ait olduğu kanıtlanmalıdır.*
- *Görev değişikliği yapılan (transfer edilen) yabancı, gönderen tüzel kişide transferden önce yöneticiler ve uzmanlar için en az 12 ay, stajyerler için en az 6 ay sürekli çalışmış olmalıdır.*
- *İş akdi ve Bosna Hersek'te kaldığı sürece yabancının tüm masraflarının gönderen şirket tarafından karşılanacağına ilişkin garanti verilmelidir.*
- *Yabancının görev süresi bittiğinde gönderen tüzel kişiye döneceğine ilişkin garanti verilmelidir.*

Bu gerekçeyle ikametın süresi, **yönetici ve uzmanlar için en fazla 3 sene, stajyerler için en fazla 1 senedir.**

Çalışma izni almadan çalışma belgesi ile çalışılması sebebiyle ikamet

Bazı durumlarda çalışma izni almadan çalışma belgesi olarak çalışmak mümkündür. Bu durumda çalışma izni almadan bir takvim yılı içinde **90 güne** kadar **çalışma belgesi** olarak çalışılabilir. 90 günden fazla çalışmak istenirse çalışma izni alınması zorunludur.

Çalışma belgesi, yabancının **çalışacağı yerdeki** Yabancılar Şubesinde verilir.

Bu gerekçeyle ikamet alabilenler şunlardır:

- *Şirket için önemli kişiler olup yönetim içinde yüksek pozisyonda çalışanlar, departmanları yöneten, diğer çalışanları kontrol edenler, işçileri işe alma ve işten çıkarma yetkisi olanlar veya şirketin çalışması için kritik bilgilere sahip olanlar (şirkette en az 1 sene çalışan olarak çalıştıysa ve bu görevlendirme çalışma niteliği taşııyorsa),*
- *Bosna Hersek'teki üniversiteler tarafından çağırılan profesörler ve uzmanlık yapan bilim insanları,*
- *Etkinliklere katılan opera, bale veya diğer eserlerin sanatçıları, teknik personeli, yazarları ve oyuncularını,*
- *Makine ve donanımın sevkiyatına, montaj ve servisine ilişkin işleri yapanlar,*
- *Fuarlarda kendi ürünlerinin sergilendiği stantlarda çalışanlar,*
- *Kültürel ve edebi zenginlikleri koruma alanında uzmanlar,*
- *Bosna Hersek'teki şirkette çalışanlara eğitim vermek üzere yabancı şirketçe gönderilen kişiler,*
- *Diplomatik misyon, konsolosluk veya Bosna Hersek'teki bir şirkette uzmanlaşmak, pratik uygulamalar yapmak isteyen yabancılar,*
- *Uzman etkinliklerine, seminerlere sunucu olarak katılan yabancılar,*
- *Sirk veya eğlence parklarında çalışan yabancılar,*
- *Muayene yapmak için Bosna Hersek'teki sağlık kurumu tarafından çağırılan uzman doktorlar,*
- *Spor etkinliklerine katılan yabancılar ...*

Ayrıca, aşağıdaki kişiler Bosna Hersek'te çalışma izni almadan **çalışma belgesi alarak** çalışabilirler:

- *Şirket kurucuları (eğer şirket çalıştırdığı her bir yabancı için 5 Bosna Hersek vatandaşı çalıştırıyorsa, her çalışana Bosna Hersek'teki ortalama maaşı ödüyorsa, vergilerini ödüyorsa),*
- *Kültürel ve eğitim işbirliği projeleri çerçevesinde yurt dışındaki eğitim kurumlarından gelen ve uzmanı olduğu işi yapan uzmanlar, öğretmenler, okutmanlar,*
- *Sadece din hizmetlerine bağlı işleri yapan Bosna Hersek'te kayıtlı dini toplulukların memurları,*
- *Bosna Hersek'te akreditasyonlu yabancı muhabirler veya yabancı medya muhabirleri,*
- *Bosna Hersek için önemli projelerde çalışan uzmanlar ve önemli kişiler...*

İkamet izninin iptali

Verilen ikamet izni, kanunda belirtilen sebeplerle iptal edilebilir.

Bazı sebepler şunlardır:

- *Devlet düzenine uymamak,*
- *Silah, radyoaktif madde, insan, uyuşturucu kaçakçılığı vb. yollarla Bosna Hersek'in menfaatlerini zedelemek,*
- *İkamet izni alma sürecinde yanlış bilgi vermek,*
- *Sırf ikamet izni almak için evlilik yapmak,*
- *Verilen ikamet izninin esasına aykırı olarak oturmak,*
- *Çalışma izni almadan çalışma izni gerektiren iş yapmak,*
- *1 sene veya daha fazla ceza gerektiren suç işlemek ve buna ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi,*
- *Geçici ikamet izninin süresi içinde Bosna Hersek dışında kesintisiz 180 günden fazla kalmak (Yabancılar Şubesine önceden haber verilmemişse veya geçerli sebep gösterilmediyse),*
- *Yabancı'nın Bosna Hersek'te bulunmasının kamu düzeni veya Bosna Hersek'in güvenliği için tehlike teşkil etmesi.*

İkamet izninin iptali kararı ile birlikte yabancı'nın sınır dışı edilmesi tedbiri de uygulanabilir.

DAİMİ İKAMET (sürekli oturma, uzun dönem ikameti)

Daimi ikamet, en az 5 sene geçici ikamet izni ile Bosna Hersek'te oturan yabancıya süresiz ikamet izni alma hakkı verilmesidir.

Daimi ikamet almak için gereken şartlar şunlardır:

- *Bosna Hersek'te 5 sene geçici ikamet izni ile kesintisiz oturmak (Bosna Hersek dışında kesintili olarak toplam 10 aya kadar veya kesintisiz 6 aya kadar kalınması kesinti olarak sayılmaz.)*
- *Geçerli pasaportun olması,*
- *Geçim için yeterli gelirin olması,*
- *Uygun kalma yerinin olması,*
- *Sağlık sigortasının olması,*
- *Bosna Hersek'in resmi dillerinden birini biliyor olmak,*
- *Vatandaşı olunan ülkede sabıkalı olmamak,*
- *Bosna Hersek'te sabıkalı olmamak.*

Daimi ikamet için başvuru yapıldığı sırada yabancıya geçici ikamet izni verilmiş olmalıdır. Buna göre, daimi ikamet için başvuru yapan yabancı, 6'ncı geçici ikamet iznini almış olmalıdır.

Daimi oturma alan yabancı, geçici Bosna Hersek vatandaşlık numarası (**JMB**) ve yabancılar için **nüfus cüzdanı** alır.

Daimi ikamet için esas olmayan kalışlar

Son 5 yıl içinde Bosna Hersek'te geçici ikamet izni ile geçirilen aşağıdaki kalışlar, daimi ikamet için gereken süreye sayılmaz:

- *Geçici veya uluslararası koruma veya azil için bekleme esasına göre kalınan süre,*
- *Diplomatik misyonlarda veya konsolosluklarda görevli olarak geçirilen süre,*
- *Şirket içinde görev değişikliği sebebiyle geçici ikamet, çalışma izni almadan çalışma belgesi ile çalışma (şirket kurucusu olarak hariç), mevsimlik çalışma sebepleriyle kalınan süre,*
- *Yüksek öğrenim veya insani çalışma sebebiyle kalınan süre (İstisna olarak, yüksek öğrenim sebebiyle kalınan süre, daimi ikamet için yarım süre olarak hesaplanır.) (Daimi ikamet için başvurulduğu sırada, yüksek öğrenim sebebiyle ikamet izni ile oturuyor olunmaması gerekir.),*
- *Ceza infazı gereğince cezaevinde geçirilen süre,*
- *Boşanma davası sürdüğü sürece Bosna Hersek'te geçirilen süre (kişi eğer çocuğa veli olarak atanmadıysa).*

Daimi ikametın iptali

Kanunda belirtilen genel sebeplerin varlığı halinde daimi ikamet izni iptal edilebilir. Bu sebepler kısaca şöyle sıralanabilir: *devlet düzenine uymamak veya devlet düzenini bozan örgütlere katılmak; silah, insan kaçakçılığı yapmak.*

Bunların yanında, aşağıdaki özel sebeplerden dolayı yabancının daimi ikamet izni iptal edilebilir:

- *Yabancının 1 seneden fazla Bosna Hersek'te ikamet etmediği tespit edilirse,*
- *Yabancının 1 seneden kısa süre Bosna Hersek dışında kaldığı fakat Bosna Hersek'e dönüp sürekli ikamet etme niyetinin olmadığı yönünde kuvvetli belirtilerin olduğu tespit edilirse.*

**BOSNA HERSEK'TE
YABANCILARIN
VATANDAŞLIK KAZANMASI**

BOSNA HERSEK VATANDAŞLIĞI KAZANMANIN YASAL DAYANAĞI

Bosna Hersek vatandaşlığı kazanmanın yasal dayanağı «**Bosna Hersek Vatandaşlığı Kanunu**»dur.

(Bosna Hersek Resmi Gazetesi No. 22/16)

Vatandaşlığa alınma usulü Bosna Hersek Sivil İşler Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Yürürlükte, vatandaşlık için müracaat, oturulan yerin polis karakolundaki vatandaşlık departmanına yapılır.

BOSNA HERSEK VATANDAŞLIĞI KAZANMA YOLLARI

Bosna Hersek vatandaşlığı aşağıdaki hallerde kazanılabilir:

1. *Soy bağı yoluyla kazanma,*
2. *Bosna Hersek'te doğum halinde kazanma,*
3. *Evlat edinilme yoluyla kazanma,*
4. *Başvuru yoluyla kazanma:*
 - 4.a. *Kolaylaştırılmış başvuru yoluyla,*
 - 4.b. *Özel olarak Bosna Hersek vatandaşlığına alınma yoluyla,*
5. *Uluslararası anlaşma yoluyla kazanma.*

1. Soy bağı yoluyla kazanma

Aşağıdaki hallerde Bosna Hersek vatandaşlığı soy bağı yoluyla kazanılır:

- *Çocuğun doğumu sırasında, doğum yerine bakılmaksızın, her iki veli de Bosna Hersek vatandaşı ise,*
- *Çocuğun doğumu sırasında bir veli Bosna Hersek vatandaşı ise ve çocuk Bosna Hersek'te doğmuşsa,*
- *Çocuğun doğumu sırasında bir veli Bosna Hersek vatandaşı ise, çocuk Bosna Hersek dışında doğmuşsa ve çocuk vatansız kalacaksa,*
- *Çocuğun doğumu sırasında bir veli Bosna Hersek vatandaşı ise, çocuk Bosna Hersek dışında doğmuşsa ve çocuk 23 yaşını doldurduktan sonra Bosna Hersek vatandaşlığına alınma müracaatı yaparsa.*

2. Bosna Hersek'te doğum halinde kazanma

Bosna Hersek ülke sınırları içinde doğan veya bulunan çocuğa Bosna Hersek vatandaşlığı şu durumlarda verilir:

- *Her iki veli bilinmiyorsa veya onların vatandaşlığı bilinmiyorsa veya onlar vatansızlarsa,*
- *Çocuk vatansızsa.*

3. Evlat edinilme yoluyla kazanma

18 yaşından küçük ve Bosna Hersek vatandaşı tarafından **tam evlat** edinilen çocuk Bosna Hersek vatandaşlığı kazanır.

4. Başvuru yoluyla kazanma

Bosna Hersek vatandaşlığını başvuru yolu ile kazanmak isteyen yabancılarda aşağıdaki şartlar aranır:

- *18 yaşını doldurmuş olmak,*
- *Vatandaşlık için başvuru tarihinden önce en az 3 sene daimi ikamet izni ile Bosna Hersek'te ikamet etmiş olmak,*
- *Bosna Hersek'in resmi dillerinden en az birini ve alfabesini biliyor olmak,*
- *Bosna Hersek'ten sınır dışı edilme veya uzaklaştırma tedbirine uğramamış olmak,*
- *Başvurudan önceki 8 yıllık dönemde 3 yıldan fazla hapis cezası ile cezalandırılmamış olmak ve devam eden ceza davası bulunmamak,*
- *Bosna Hersek vatandaşlığı kazanmadan önce, mevcut vatandaşlığından vazgeçmek veya mevcut vatandaşlığını bir şekilde kaybetmek (eğer ikili anlaşma aksini öngörmüyorsa),*
- *Geçim kaynakları olması,*
- *Bosna Hersek vatandaşlığını kazanma garantisi olması.*

4.a. Kolaylaştırılmış başvuru yoluyla kazanma

Bosna Hersek vatandaşı ile evli yabancılar, Bosna Hersek vatandaşlığı kazanan yabancının küçük çocuğu, vatansızlar, göçmenler ve mülteciler, kolaylaştırılmış başvuru yoluyla Bosna Hersek vatandaşlığını kazanabilirler.

Bosna Hersek vatandaşının yabancı olan eşi aşağıdaki şartlarda Bosna Hersek vatandaşlığını kazanabilir:

- *Müracaattan önce evliliğin en az 5 sene sürmesi ve hâlâ sürüyor olması,*
- *Bosna Hersek vatandaşlığı kazanmadan önce, mevcut vatandaşlığından vazgeçmek veya mevcut vatandaşlığını bir şekilde kaybetmek (eğer ikili anlaşma aksini öngörmüyorsa),*
- *Bosna Hersek'te daimi ikamet olması,*
- *Yabancının Bosna Hersek vatandaşlığı kazanmasının devletin güvenliği için tehlike teşkil etmemesi.*

4.b. Özel olarak Bosna Hersek vatandaşlığına alınma yoluyla kazanma

Eğer yabancının Bosna Hersek vatandaşlığına alınmasının devlete özel bir menfaat getireceği değerlendirilirse, yaş, daimi ikamet ve önceki vatandaşlığından vazgeçme gibi kanuni şartlar aranmaksızın, yabancı Bosna Hersek vatandaşlığına alınabilir.

Bu halde ilgili kararı Bakanlar Kurulu çıkartır.

